

Wikipedie:Žádný vlastní výzkum

Závazné pravidlo Wikipedie

Text na této stránce je **závazným pravidlem** české Wikipedie. Editace měnící jeho význam jsou přípustné, jen pokud se opírají o předchozí konsenzus komunity. Své připomínky můžete vyjádřit v diskusi, návrhy změn oznamte též Pod lípou.

pravidla:

■	<u>závazná</u>
■	<u>doporučení</u>
■	<u>v hlasování</u>
■	<u>navrhovaná</u>
■	<u>neschválená</u>

Články Wikipedie nesmí obsahovat **žádný vlastní výzkum**, za který jsou na Wikipedii považovány všechny dosud *nepublikované* teorie, data, sdělení, pojmy argumenty nebo myšlenky a všechny nepublikované analýzy nebo syntézy již publikovaných dat, sdělení, teorií, argumentů nebo myšlenek. Za vlastní výzkum se naopak nepovažuje shromažďování a uspořádávání informací ze zdrojů, jež jsou podstatou encyklopedické práce.

Wikipedie není místem pro vlastní výzkum. Citování zdrojů a zákaz vlastního výzkumu jsou spojené nádoby. Jediným způsobem, jakým lze dokázat, že neprovádíte žádný vlastní výzkum, je důsledná ověřitelnost všech důležitých informací v obsahu článku z důvěryhodných zdrojů

Pravidlo, které zakazuje vlastní výzkum, je jedním ze tří základních pravidel vytváření článků Wikipedie. Zbylá dvě pravidla jsou Nezaujatý úhel pohledu a Ověřitelnost. Dodržování těchto pravidel má zásadní vliv na kvalitu materiálů, které jsou akceptovány v hlavním jmenném prostoru Wikipedie. Tato pravidla by ale neměla být interpretována odděleně, ale měla by být chápána jako kompaktní celek. Příspěvatelé by se měli seznámit se všemi pravidly ihned na začátku.

Obsah

Co je vlastní výzkum?

Proč vylučujeme vlastní výzkum?

Co je zapovězeno?

Role expertů

Jak zacházet na Wikipedii s teoriemi

Co je to respektovaný zdroj?

Primární a sekundární zdroj informací

Dohady o důležitosti pohledu

Původ pravidla – rozhodnutí zakladatele Wikipedie

Diskusní a projektové stránky

Související články

Reference

Co je vlastní výzkum?

Termín „vlastní výzkum“ ve Wikipedii označuje informaci, kterou wikipedisté přidali do textu článku, přestože tato informace ještě nebyla publikována žádným důvěryhodným zdrojem. V tomto kontextu termín označuje všechny dosud nepublikované teorie, data, sdělení, argumenty nebo myšlenky nebo jejich interpretace, analýzy nebo syntézy již publikovaných dat, sdělení, pojmů, koncepcí, argumentů nebo myšlenek. Jimbo Wales to označil jako „novátorský popis nebo nová historická interpretace“.

Proč vylučujeme vlastní výzkum?

Základní motivací pro zavedení pravidla „žádný vlastní výzkum“ je snaha vyhnout se reálně existujícím problémům. Někteří lidé mají své vlastní teorie, které ovšem bere jen velmi málo ostatních vážně. Mohou to být různí podivíni nebo trollové, kteří se pomocí Wikipedie snaží vnutit své myšlenky širšímu publiku. Takové materiály do Wikipedie pochopitelně nepatří. Přesto je velmi obtížné takové pokusy vytlačit s pomocí jiných pravidel. Podivíni velmi často citují své vlastní zdroje, které buď sami přímo vytvářejí, nebo které je velmi těžké nezávisle ověřit. Často je i velmi pracné nebo nemožné dokázat, že uvedené informace jsou nesprávné. Vycházíme proto z přesvědčení, že vědecká a odborná obec obvykle tyto podivínské teorie nebere vážně, a proto nikdy nejsou publikovány důvěryhodnými zdroji.

Třebaže toto je hlavní motivací, zákaz vlastního výzkumu znamená více než jen „žádné osobní podivínské teorie“. Pokud tento zákaz budou dodržovat všichni přispěvatelé, pomůže to zvýšit prestiž Wikipedie v mnoha dalších směrech.

1. Je povinností Wikipedie, aby všechny informace v ní obsažené byly důvěryhodné a uznávané. Musejí proto vycházet pouze z důvěryhodných a uznávaných zdrojů.
2. Uznávané zdroje zpřístupňují čtenářům informace, které mohou používat při svých vlastních výzkumech. Pomáhám především těm lidem, kteří používají encyklopedie jako první krok při svém výzkumu, nikoliv jako krok poslední.
3. V závislosti na citovaných zdrojích lze vyvodit, jaký úhel pohledu je prezentován v článku, a proto lze lépe plnit požadavky jiného důležitého pravidla – Nezávislý úhel pohledu
4. Uvádění zdrojů podporuje také snahy nových přispěvatelů. Pokud někdo ví o důležitém zdroji informací, který dosud není v článku zmíněn, může to podpořit snahu o zahrnutí dalších důležitých informací do článku.

Co je zapovězeno?

Jako vlastní výzkum chápeme příspěvek, který „předkládá“ myšlenky nebo argumenty některým z následujících způsobů:

- zavádí nové teorie nebo metody řešení
- předkládá vlastní myšlenky
- definuje nové termíny
- uvádí nové definice již existujících termínů
- uvádí argumenty bez toho, aby odkazoval na respektované zdroje, jejichž cílem je dokazovat nebo podporovat nové myšlenky, teorie, argumenty nebo názory
- uvádí analýzu nebo syntézu existujících faktů, myšlenek, názorů nebo argumentů způsobem, který podporuje záměrně sledovaný přispěvatelem bez toho, aby závěry byly podpořeny analýzou nebo syntézou důvěryhodného zdroje
- používá neologismy bez toho, aby tyto neologismy pocházely z důvěryhodného zdroje

Máte názor, o kterém si myslíte, že by neměl ve Wikipedii chybět? Nejlepší cestou je nejprve publikovat tento názor v nějaké odborné publikaci, kterou vydává nezávislá třetí strana nebo nějaký důvěryhodný zdroj. Poté tento názor zpracujte pokud možno nezaujatým způsobem ve Wikipedii.

Skutečnost, že se bráníme publikování některých informací ve Wikipedii, nutně neznamená, že jsou takové informace „špatné“. Wikipedie pouze není tím správným prostředkem, jak takové informace propagovat. Odmítneme i držitele Nobelovy ceny, pokud se pokusí své nové myšlenky publikovat nejprve ve Wikipedii.

Role expertů

Pravidlo o zákazu vlastního výzkumu nelze interpretovat tak, že se na vytváření článků nemohou podílet opravdoví odborníci v daném oboru. Opak je pravdou. Pomoc odborníků vítáme. Předpokládáme, že odborníka v dané oblasti nedělají pouze jeho znalosti věci samé, ale i znalosti zdrojů, odkud tyto znalosti pocházejí. Zákaz vlastního výzkumu zakazuje odborníkům uvádět v článku své osobní a přímé znalosti, „pokud“ nejsou ověřitelné. Pokud odborník publikoval výsledky svého vlastního výzkumu v některém z důvěryhodných zdrojů, není žádný důvod k tomu, aby tyto výsledky nemohl publikovat i ve Wikipedii. V takovém případě stačí odkaz na důvěryhodný zdroj.

Doufáme, že nám odborníci pomohou rozšířit a vylepšit články. Přesto je potřeba zmínit, že odborníci v daném oboru nemají při tvorbě článku žádné privilegované postavení.

Jak zacházet na Wikipedii s teoriemi

1. popište klíčové principy
2. popište známé a obecné myšlenky a jednoznačně identifikujte obecnou „shodu“. Jasně popište, kdo je kdo, a mějte na mysli, že názory extrémně malých skupin nemají ve Wikipedii místo.

Velmi emocionální neologismy a myšlenky, které jsou předkládány jednotlivci, kteří nejsou uznávanými autoritami, nebo malou skupinou takových jednotlivců, by měly být navrženy k vymazání (protože „neprojdou testem ověřitelnosti“, nikoliv proto, že jsou nezbytně nesprávné), nebo by měly být přepsány

Co je to respektovaný zdroj?

Respektované nebo důvěryhodné publikace jsou odborné publikace, knihy publikované známými akademickými nakladatelstvími, univerzitní tisky a případně i tisky, které vydávají obecná nakladatelství, pokud jsou respektovány odbornou veřejností a jejich publikace se používají pro výuku.

Pro neakademické subjekty platí, že není možné je jednoduše zařadit do škatulky „respektovaný zdroj“. Obecně sice platí, že mnohá vydavatelství mají upřímnou snahu být důvěryhodným zdrojem, ale existují i časopisy a knihy vydávané vlastním nákladem, které často zastávají velmi extrémní politické nebo náboženské názory. Ty za „důvěryhodné“ rozhodně označit nelze.

Pokud posuzujete důvěryhodnost zdroje, zeptejte se sami sebe. Je otevřeně přívrženecký, nebo fanatický? Jak velká je čtenářská základna? Je důvěryhodný vydavatel? Vydává dokument v principu jedna osoba, nebo se na obsahu podílí velký a stabilní kolektiv? Existuje zavedený způsob nezávislého ověřování informací, nebo máte pocit, že informace jsou vypalovány od boku? Představte si, že od známého uslyšíte, že tento zdroj o vás napsal něco velmi, velmi nehezkého. Budete (a) naštvaní, protože předpokládáte, že jsou bezohlední a nezodpovědní, neboť si určitě neproověřili fakta o vás, nebo (b) budete se cítit docela jistě, neboť předpokládáte, že vydavatel zaměstnává několik úrovní editorů, kontrolorů, právníků a redaktorů, kteří si vždy ověří pravdivost svých tvrzení a obvyklou případnou chybu odhalí. Pokud si odpovíte (a), tento zdroj nepoužívejte. Pokud je odpověď (b), můžete jej zařadit mezi „důvěryhodné“.

Pokud se rozhoří spor o tom, zda daná publikace pochází z respektovaného zdroje, necht' se vyjádří více přispěvatelů. Vždy je potřeba najít dostatečně silnou podporu a shodu.

Primární a sekundární zdroj informací

Pro účely pravidel a doporučení Wikipedie definujeme primární, sekundární a terciární zdroje takto

- **Primární zdroje** jsou zdroje velmi blízké popisované události nebo tématu. Příkladem primárního zdroje je svědectví o dopravní nehodě zapsané nebo vyprávěné očitým svědkem. Dalšími příklady jsou *archeologické nálezy; fotografie; zvukové nebo filmové záznamy; historické dokumenty jako deníky; výsledky sčítání lidu, mapy přepisů odposlechlů, veřejných jednání, soudních procesů či výslechů; tabelované výsledky sociologických výzkumů nebo dotazníkových*

Šetření; zapsané či nahrané laboratorní protokoly a výzkumné poznámky, experimenty či pozorování, výsledky experimentálních výzkumů publikované samotnými výzkumníky; původní filozofické práce, náboženské spisy, administrativní dokumenty a patentová literatura; umělecká díla a fikce jako jsou básně, scénáře, divadelní hry, romány, filmy a televizní programy

- **Sekundární zdroje** jsou zprávy nejméně jeden krok vzdálené od popisované věci. Mohou se opírat o primární zdroje nebo o jiné sekundární zdroje. Sekundární zdroje podávají přehledovou informaci o svém předmětu anebo mohou obsahovat analytická či syntetická tvrzení.
- **Terciární zdroje** jsou encyklopedie nebo jiná kompendia převážně shrnující sekundární zdroje. Například samotná Wikipedie je terciární zdroj. Mnohé úvody do vědeckých disciplín psané na bakalářské a nižší úrovni mohou být rovněž považovány za terciární zdroje, nakořli shrnují řadu sekundárních zdrojů.

Články Wikipedie se mají opírat především o uveřejněné spolehlivé sekundární zdroje a v menší míře o terciární zdroje. Všechny výklady, rozborý nebo syntézy primárních zdrojů musí vycházet z nějakého sekundárního zdroje, a nikoli z analýz primárních zdrojů uskutečněných samotnými wikipedisty

Primární zdroje uveřejněné spolehlivým vydavatelem lze ve Wikipedii používat, avšak pouze opatrně, protože je snadné tyto zdroje zneužít. Z toho důvodu musí být kdokoli i bez speciálních vědomostí schopen na základě citovaného primárního zdroje ověřit, že text Wikipedie s tímto primárním zdrojem souhlasí. Jakákoli interpretace materiálu z primárního zdroje vyžaduje spolehlivý sekundární zdroj této interpretace.

Pokud se tedy nějaká část článku opírá o primární zdroj, musí:

- pouze popisovat informaci obsaženou v primárním zdroji, přičemž přesnost a relevanci této informace může z tohoto zdroje snadno ověřit každá všeobecně vzdělaná inteligentní osoba bez speciálních znalostí; a dále
- vyhýbat se jakýmkoli analýzám, syntézám, interpretacím, výkladům či hodnocením informace obsažené v primárním zdroji.

Nezdrojovaný materiál získaný z osobní zkušenosti wikipedistů, například nepublikovaná osobní svědectví, nelze do článků vkládat. Porušil by jak toto pravidlo, tak i pravidlo ověřitelnosti a způsobil by, že by se sama Wikipedie stala primárním zdrojem pro tuto informaci.

Terciární zdroje mohou být užitečné tím, že podávají obecná shrnutí témat, vyžadujících použití mnoha různých zdrojů. Některé terciární zdroje mohou být spolehlivější než jiné a i v rámci jednoho terciárního zdroje se mohou různé kapitoly či hesla lišit svou spolehlivostí. Kritéria pro ohodnocení spolehlivosti zdrojů jsou popsána v části Wikipedie:Ověřitelnost#Zdroje

Náležité zdrojování může být komplikovaná záležitost a uvedená pravidla jsou obecná. Rozhodnout v konkrétním případě, zda raději použít primární, sekundární či terciární zdroje, vyžaduje zdravý rozum a dobrý editorský úsudek. O vhodnosti různých zdrojů by se mělo diskutovat na diskusní stránce příslušného článku.

Dohady o důležitosti pohledu

Nezaujatý článek musí reflektovat různé úhly pohledu na věc. Zařazení takového úhlu pohledu, který zastává pouze velmi malá menšina, může v jistém smyslu nahrazovat „vlastní výzkum“, neboť i zde je nedostatek hodnověrných a důvěryhodných zdrojů, které by mohly prezentovaný úhel pohledu podpořit.

Jimbo Wales, zakladatel Wikipedie, o tom říká:

- pokud je úhel pohledu menšinový, měl by být jasně podpořen odkazem na obecně akceptovaný referenční text
- pokud je úhel pohledu výrazně menšinový, nemělo by být obtížné pojmenovat „prominentní“ zastávce
- pokud je úhel pohledu podporován extrémně malou skupinou, neměl by být prezentován ve Wikipedii vůbec (snad s výjimkou zmínky v nějakém doplňujícím, specializovaném článku) „bez ohledu na to, zda je pravdivý, nebo nepravdivý a bez ohledu na to, zda je možné to dokázat, nebo ne“.

Původ pravidla – rozhodnutí zakladatele Wikipedie

Zakladatel Wikipedie Jimbo Wáles popsal vlastní výzkum takto:

Označení „vlastní výzkum“ vzniklo jako praktický nástroj na eliminaci fyzikálních podivínů, kterých je na webu mnoho. Základní myšlenka je následující: Pro nás je velmi obtížné jakýmkoliv způsobem dokazovat, zda je nějaké konkrétní tvrzení pravdivé, nebo ne. Nepřisluší nám zjišťovat, zda nějaká nová fyzikální teorie je správná. Nejsme na to zařizeni. Jediné, co „můžeme“ udělat, je zkontrolovat, zda tato teorie již byla publikována v respektovaném vědeckém časopise nebo v knize, kterou vydalo respektované nakladatelství. Místo dokazování pravdivosti jednoduše článek označíme nálepkou, že tato věc byla ověřena lidmi, kteří jsou na to vybaveni mnohem lépe než my Stejně principy budou pečovat i o správnost histori[1]

Ten, kdo chápe, proč Wikipedie nemůže vytvářet nové fyzikální teorie citováním výsledků experimentů a interpretací měření, nemusí vidět, že stejný princip se uplatňuje i v případě nové interpretace historických událostí [2]

Diskusní a projektové stránky

Jako většina pravidel Wikipedie i pravidlo „Žádný vlastní výzkum“ se vztahuje pouze na vlastní články, nikoliv na diskuse nebo projektové stránky Přesto se diskuse na téma vašeho vlastního výzkumu nedoporučují.

Související články

- [Wikipedie:Ověřitelnost](#)
- [Wikipedie:Nezaujatý úhel pohledu](#)
- [Wikipedie:Reference](#)
- [Kategorie:Údržba:Články možná obsahující vlastní výzkum](#)
- [Nápověda:Zdrojování](#)

Reference

- [Crackpot articles](#) Mailing list post by Jimbo Wáles, July 12, 2003
- ["Original research"](#), Jimmy Wáles, December 3, 2004
- ["Original research"](#) Jimmy Wáles, December 6, 2004
- ["NPOV and 'new physics'"](#) Jimmy Wáles, September 26, 2003
- ["NPOV and 'new physics'"](#) Jimmy Wáles, September 26, 2003

Citováno z [„https://cs.wikipedia.org/w/index.php?title=Wikipedie:Žádný_vlastní_výzkum&oldid=16039391](https://cs.wikipedia.org/w/index.php?title=Wikipedie:Žádný_vlastní_výzkum&oldid=16039391)

Stránka byla naposledy editována 24. 4. 2018 v 23:34.

Text je dostupný podlicencí [Creative Commons Uvedte původ-Zachovejte licenci 3.0 Unported](#) případně za dalších podmínek. Podrobnosti naleznete na stránce [Podmínky užití](#).